

SISTEMI I SURVEJANCËS SË ABORTIT Analizë e të dhënave për vitin 2017

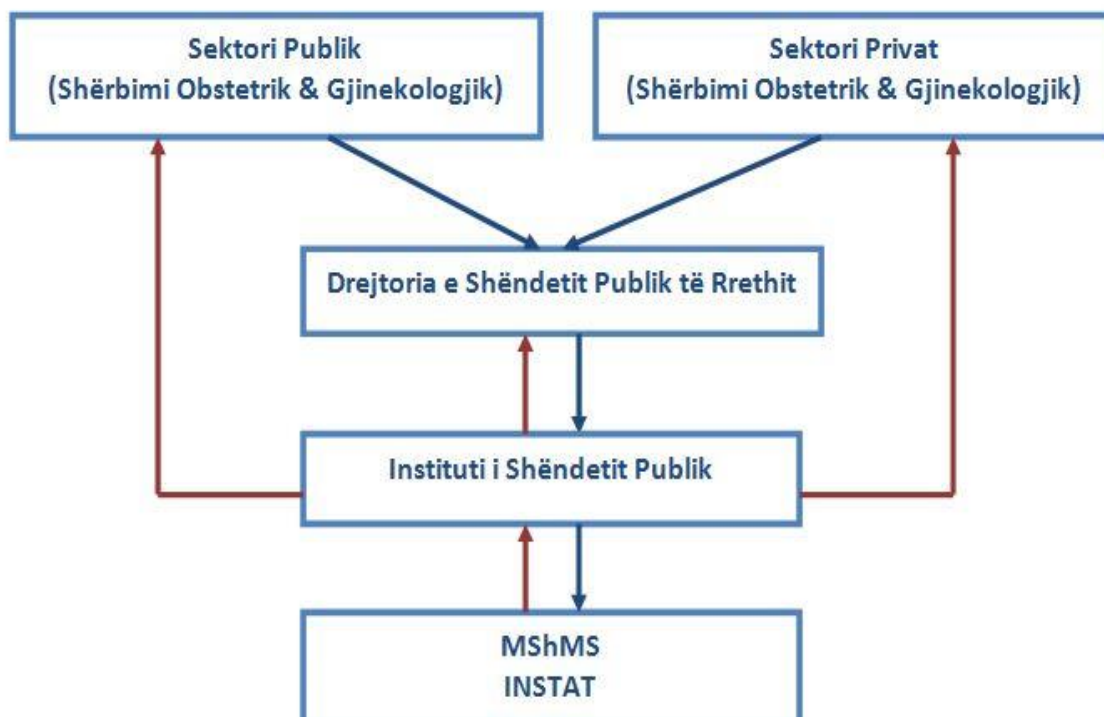
Që prej vitit 2007 Instituti i Shëndetit Publik monitoron Sistemin e Survejancës së Abortit në vend, bazuar në Urdhërin e Ministrisë së Shëndetësisë Nr.157 dt.23.05.2007, si dhe VKM Nr.327 dt.28.05.2014 dhe ka të dhëna mbi numrin e aborteve që kryhen sipas rretheve të vendit, shpërndarjen e tyre urban-rural, si dhe të dhëna të tjera lidhur me vendbanimin e nënës, gjendjen familjare, shkallën arsimore, sigurimet shëndetësore, punësimin dhe të dhëna të tjera lidhur me llojin e abortit apo teknikën kryesore të përdorur. Të dhënat demografike (INSTAT) dhe ato mbi lindshmërinë (Ministria e Shëndetësisë) përdoren për llogaritjen e nivelit të abortit (aborte për 1,000 gra të moshës 15-49 vjeç) dhe proporcionit të abortit (aborte për 1,000 lindje të gjalla).

Proporcioni i abortit (aborte për 1,000 lindje të gjalla) në shkallë vendi ka pësuar ulje, duke shkuar në 174.6 për vitin 2017 krahasuar me 238.8 që ka qenë në vitin 2010. Gjatë vitit 2017 skeda të raportuara në ISHP janë 4417 kundrejt 5279 aborteve të regjistruara në të gjithë maternitetet e vendit (83.7% raportim me skedën e abortit).

Metodologjia dhe përmbajtja e skedës së abortit

Bazuar në Urdhërin e Ministrisë së Shëndetësisë mbi raportimin e aborteve, skeda e abortit plotësohet detyrimisht nga mjeku për çdo ndërprerje të shtatzënisë. Informacioni bazuar në skedën e abortit vjen në Institutin e Shëndetit Publik nëpërmjet personave përgjegjës për survejancën në Drejtoritë e Shëndetit Publik të rretheve.

Në skemën e mëposhtme paraqitet rruga e raportimit të aborteve në vendin tonë.

Plotësimi i saktë i të gjitha rubrikave që përmban skeda e abortit është jo vetëm kusht metodologjik për çdo maternitet apo spital privat të licencuar për ndërprerje shtatzënie, por edhe një detyrim ligjor, për të siguruar të dhëna dhe informacion të vlefshëm. Skeda e abortit nuk përmban identitetin (emrin) e gruas, pasi bazohet në Ligjin aktual të abortit për ruajtjen e konfidencialitetit të saj.

Rezultatet e përpunimit të këtij informacioni në tabelat përkatëse lejojnë të bëhet një analizë e thelluar mbi fenomenin në aspekte të ndryshme të tij dhe në periudha të ndryshme kohe.

Survejanca e abortit është një survejancë pasive, pasi skedat individuale të abortit plotësohen nga mjeku që kryen abortin në sektorin publik ose privat dhe më pas raportohen në IShP.

Indikatorë të aborteve në Shqipëri

Bazuar në të dhënat e Sistemit të Survejancës së Abortit, jemi në gjendje të monitorojmë trendin e abortit në vite, *numrin total të aborteve* (në nivel kombëtar dhe sipas rajoneve), *nivelin e abortit* (numri i aborteve për 1000 femra të moshës 15-49 vjeç apo grupeve të tjera moshë-specifike) dhe *proporcionin e abortit* (numri i aborteve për 1000 lindje të gjalla).

Gjatë vitit 2017 janë regjistruar një total prej 5279 aborte, 117 raste më pak se në vitin 2016 (5396 aborte). Numri i skedave të ardhura në ISHP nga të gjithë qendrat raportuese është 4417, duke përfaqësuar 83.7% raportim të aborteve me skedën e abortit, ndërkohë që gjatë vitit 2016 përqindja e raportimit me skedë ka qenë 78.2%. Ndër qytetet me numrin më të lartë të aborteve pas Tiranës (2117) përmendim Fierin me 425 aborte, Durrësin me 402 dhe Beratin me 305 aborte. Vlen të përmendet që kemi një rritje të raportimit me skedë nga dy maternitetet e Tiranës (76.3% në vitin 2017), krahasuar me vitin 2016 ku përqindja e raportimit me skedë ka qenë 58.0%.

Tabela 1. Lindjet dhe abortet në Shqipëri (2013-2017)

Emërtimi	Viti				
	2013	2014	2015	2016	2017
Lindje	33 994	33 274	29 554	28 429	30 241
Aborte (numër)	6 638	5 892	5 880	5 396	5 279
Proporcioni i abortit Aborte për 1.000 lindje të gjalla	195.3	177.1	199.0	189.8	174.6
Niveli i abortit (aborte/1000 gra 15-49 vjeç)	9.1	8.2	8.3	7.8	7.6
Raporti: Lindje / Abort	5.1 : 1	5.6 : 1	5.0 : 1	5.3 : 1	5.7 : 1

Burimi: Lindjet e gjalla për v.2013-2016, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale

Lindjet e gjalla për vitin 2017, Sektori i Vaksinimit, ISHP

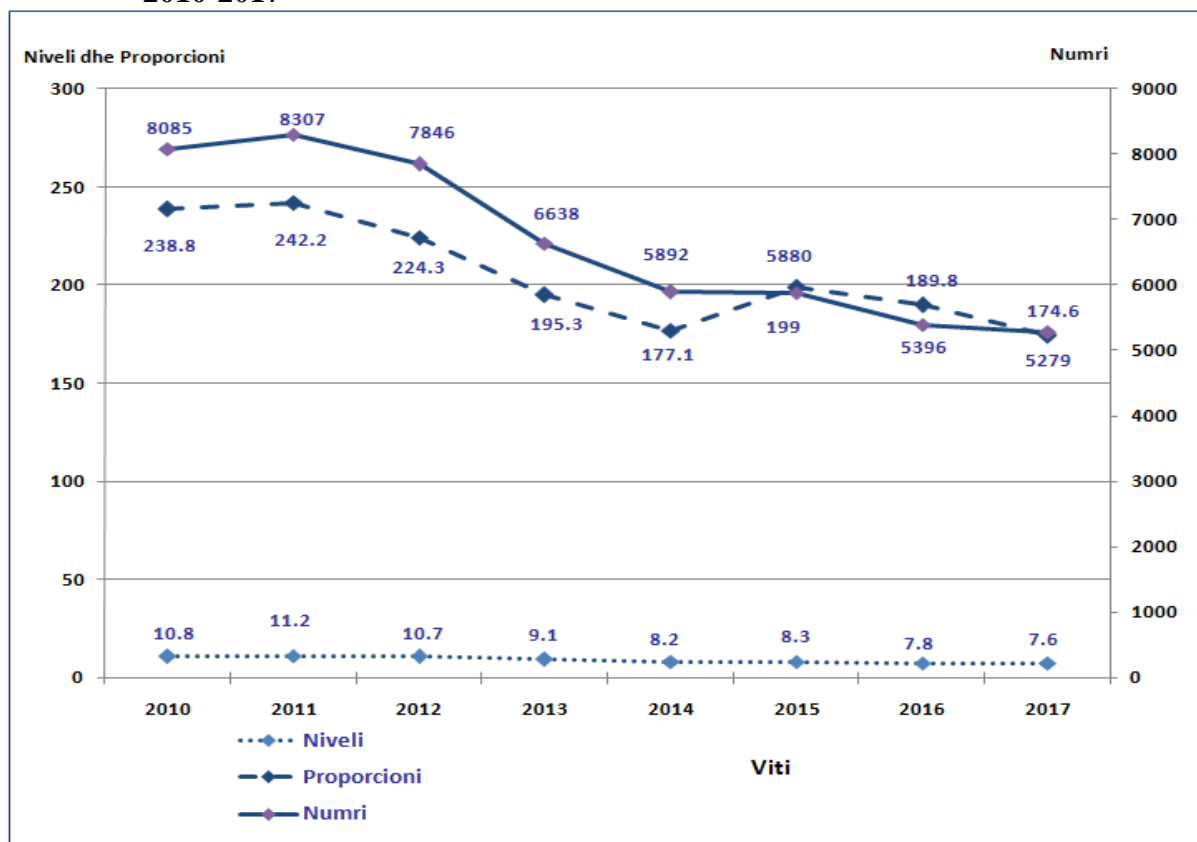
Femrat e moshës 15-49 vjeç nga INSTAT dhe Zyra e Gjendjes Civile

Siç shihet nga tabela e mësipërme, nga viti 2013 kemi **rënie** të proporcionit të abortit (aborte për 1,000 lindje të gjalla) me **10.6%** nga 195.3 aborte për 1000 lindje të gjalla në vitin 2013 në 174.6 në vitin 2017.

Raporti lindje/abort ka arritur në 5.7:1, që nënkupton se në vendin tonë afërsisht në 5.7 lindje kryhet 1 abort.

Gjiathashtu, edhe **niveli i abortit** ka pësuar **rënie me 16.5%** nga 7.8 aborte për 1000 femra të moshës 15-49 vjeç në vitin 2013 në 7.6 në vitin 2017; (Grafiku 1).

Grafiku 1. Numri, niveli dhe proporcioni i aborteve në Shqipëri, gjatë periudhës 2010-2017

Burimi: *Niveli i abortit –Numri i aborteve për 1000 femra të moshës 15–49 vjeç.

† Proporcioni i abortit – Numri i aborteve për 1000 lindje të gjalla.

Burimi: Numri i aborteve nga Sistemi Kombëtar i Survejancës së Abortit, ISHP

Burimi: Lindjet e gjalla nga Ministria e Shëndetësisë, Për v.2017 ISHP, Sektori i Vaksinimit

Burimi: Femrat e moshës 15-49 vjeç nga INSTAT dhe Zyra e Gjendjes Civile

Tabela 2. Proporcioni i abortit (aborte për 1000 lindje të gjalla) sipas qarqeve, periudha 2013 – 2017

Qarqet	Vitet				
	Viti 2013	Viti 2014	Viti 2015	Viti 2016	Viti 2017
Berat	358.1	298.2	218.4	277.4	248.4
Dibër	185.2	203.1	260.6	335.4	163.5
Durrës	140.7	154.2	164.7	173.5	134.9
Elbasan	70.8	86.7	107.1	85.7	58.4
Fier	244.6	207.8	207.7	193.7	207.5
Gjirokastrë	193.5	165.5	247.3	268.3	187.1
Korçë	133.8	148.3	119.3	128.7	115.6
Kukës	76.2	63.5	89.1	62.0	63.1
Lezhë	114.6	177.2	179.9	173.1	175.7
Shkodër	114.7	91.3	116.4	174.2	144.1
Tiranë	248.6	188.9	237.1	196.8	213.4
Vlorë	296.8	363.2	334.0	357.4	275.5
Total	195.3	177.1	199.0	189.8	174.6

Rajonet me proporcionin më të lartë të abortit për vitin 2017 janë Vlora (275.5), Berati (248.4) e më pas Tirana (213.4), pavarësisht faktit se numri më i lartë i aborteve është kryer në rajonin e Tiranës (2117 aborte).

Femrat që banojnë në zonat urbane kryejnë numrin më të lartë të aborteve (64.7%).

Për v.2017 abortet spontane përbëjnë rreth 77.4% të numrit total të aborteve, kundrejt 22.6% që janë abortet me kërkesë të gruas. Në numër abosolut të dy llojet e abortit (spontan dhe ai me kërkesë) janë në ulje, por uljen më të madhe e kanë pësuar abortet me kërkesë të gruas.

Femrat e gr-moshës 20-34 vjeç kryejnë numrin më të lartë të aborteve krahasuar me grup-moshat e tjera (67.9% kundrej totalit), kurse abortet e kryera nga femrat adoleshente zënë një përqindje të ulët - 4.8% të numrit total të aborteve.

Krahasimi i aborteve sipas grup-moshës së gruas dhe statusit martesor të saj tregon qartë se në vendin tonë pjesa më e madhe e aborteve (92.0%) kryhen nga femrat e martuara, kundrejt 6.3% që kryhen nga femrat beqare.

Pothuajse gjysma e aborteve vihen re tek femrat me një nivel të ulët arsimor (40.8% me arsim fillor ose 8-vjeçar), ndërkohë që femrat me arsim të lartë kryejnë rreth 18.5% të aborteve.

Trendi i aborteve të kryera në vite, nxjerr në pah se gjithnjë e më tepër abortet kryhen kryesisht nga femrat të cilat nuk janë të punësuarra dhe të siguruara. Për vitin 2017 abortet e kryera nga femrat e papuna zënë rreth 71.6% të aborteve totale. Gjithashtu përqindja e aborteve të kryera nga femrat e pasiguruara për vitin 2017 është 73.2%.

Niveli i abortit në Shqipëri bëhet më domethënës kur e krahasojmë me vende të tjera të Europës. Nga statistikat e fundit të Kombeve të Bashkuara mbi abortin mund të themi se niveli i abortit në Shqipëri (7.6 për vitin 2017) është nën normën e vendeve të Europës Lindore: p.sh. Bullgari (viti 2015–24.1), Rumani (viti 2015–19.2) dhe disa vende të Europës Veriore: p.sh. Suedi (viti 2015–25.3) dhe U.K (viti 2015–20.2). Ndërkohë nivelet e abortit në Shqipëri janë të ngjashme me ato në vendet e Europës Jugore: p.sh. Itali (viti 2015–10.6), Serbi (viti 2015–10.7) dhe Mali i Zi (viti 2015–11.1)

(Ref: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. Abortion Policies and Reproductive Health around the World; 2014:42. Available from: <http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/AbortionPoliciesReproductiveHealth.pdf> (Accessed: March 23, 2018).

Alba Merdani

Specialiste, Sistemi i Survejancës së Abortit
Instituti i Shëndetit Publik